

יבי על ארץ ישראל הישנה, הכיבוש, הפער החברתי, המימסד התרבותי בארץ

מי אתה יבי?

שאלה טובה. בארץ-ישראל של שנת שמונים לא קשה לי לענות לך, משום שעד עצם היום הזה, מאז שאני זוכר את עצמי כמוחה, נשארתי אותו יבי, שידוע להלך עם עיניים פקוחות, לשאל שאלות, ולדרוך על היבלות. ולא אחת, לשלם את המחיר המתבקש מכך.

נאמר עליך כי בשורתך קיימים שקרי שזה אלמנטים: יבי הזוחם, יבי הספקן ויבי שג שירי אהבת-הארץ. אתה מכיר במציאותם של שדושת האלמנטים האלה אצרך? שלושת הסימפטומים הללו שצויינו בהקדמתו של

ילד

רע-

עד

הסוקר!

”

מעולם לא ציירתי
לנגד עיני
את ארץ-ישראל
כמונוכח בלעדי שלי

”

מתי פלד לספרי ארץ-ישראל שלי, מבטאים למעשה אותי, משום שרק פתי וסליל יכולים להלך ולחיות בשביעות-רצון במציאות הטראגית הנוכחית שלנו. הספר קנות היא הרצון להתבונן ולהכיר את המציאות ולהתר מודד עימה; הלחם — להמשיך להיות הילד הרע של המדיניות הישראלית והתרבות הישראלית ולהתוות משי מעות אחרת, אנושית, לחיים שלי בארץ-ישראל. אני מעולם לא ציירתי לנגד עיני את ארץ-ישראל כמונוכח בילעדי שלי. לא סחרתי בה, ועד יומי האחרון, תרשה

על כך שמדינת-ישראל נדחקה לשוליים והפכה למפלצת שרוצה ליטול חירויות של עם אחר. כדי לחזק את אשר אמרתי לך, השתמשתי פעם במילתם: „עם שקיעת ערכי המוסר, ישראל אפיוודה חולפת.“
התייחסת פעם לשירה שלך כאל „שירה דוחמת“. איך אתה רואה, באופן כללי, את היחס שבין השירה לפוליטיקה?
אני לא באתי אל השירה מהטרקלינים של המימסד. בארץ הזאת, כל מה שקשור לאסתטיקה תלושה מן המציאות מקבל גיבוי וזוכה לתהודה אצל מוכי-מוחין. לשימחתי, אני כנראה אהיה ילד רע עד יומי האחרון

”

לאמריקאים גיין פונדה,
לצרפתיים סימון סניורה,
ליזונים מלינה מדקורי
ולנו - אמי הגנרלית

”

ביחס למימסד. מאז היותי כותב לא היה חלקי בשירה של סגידה ללאומנות ולכה הורוע. ראיתי באמנות את קרש הקפיצה לחיים, מתוך אמונה שהיא הראי של הקיום. בשעה שהאמנות עוצמת את עיניה מלראות את הסביבה, על כל הפגמים שבה, לדעתי היא חדלה לני שום. היא מתה. לאורך ההיסטוריה, מרבית היוצרים האמיי תיים — ואינני רוצה לנקוב בשמות כי הם רבים, רק פה לא מספרים — כתבו, ציירו ושחקו אמנות פולי-טית, וגם ידעו לקומם את עמם נגד מעשי עוולה ואיי

פעם בשנה מרגיש המשורר יונה („יבי“) בייחודה צורך להתבטא נוסף על המדור שהוא מפרסם בעיתון „הארץ“. יבי, המתפרנס מכך שהוא מוכר את ספרי-שיריו כמו ידיו, בייחוד בכנייני-מישרדים גדולים שבהם הוא עובר מחדר לחדר,

צדק. היום נוצרה בארץ מין פסיכואה של גניבת-דעת וצביעות: כל מה שקשור לעוול ולאי-צדק בעולם מדבר אל לב הישראלי; כשהמדובר באי-צדק בבית, ממלאים את הפה מים. הם מלהזכיר! איך אתה מבקש מאחד כמוני שיהיה מושמע ושיעניק הרגשה טובה למימסד התרבותי בישראל? 99.9% מבניו אין להם מה לומר. כשם שהר פיעו, כך גם יעלמו.

רבים מהשירים שלך מוקדשים לאנשים מסוימים. איך אתה בוחר את האנשים שאתה אתה מקדיש את שיריך?

האנשים האלה הם ארץ-ישראל שלי. אנשים שחיי לוגי. בתוקף היותי בסביבתם, אהבתם. משום שהם במהותם אנשים שמבטאים נאמנה ובאופן עקיבי כמיהה אחרת, בעלת אופי מוסרי ואנושי. אלה הם האנשים שלעיתים תכופות אני פוגש בהפגנות, כמחאות. בארץ אחרת, עם תודעה יותר מפותחת לצדק, הם היו הגשר שאותו היו מוקירים ומכבדים, משום שבמשך שנים רבות הם השמיעו את קולם מבלי להירעת. ותודה שאין צורך לציין שהם צדקו בטיעוניהם.

איך אתה מתייחס לעובדה שתפיסו תיהם הפוליטיקה הכפיסיות של אחדים מאני שים אלה מנוגדות קוטבית זו לזו, גם אם הם

שייך למיעוט שמתריע, וחולם על מציאות אחרת, לא תיר ארתי לעצמי שאני אהיה כובש קרוב לשלוש-עשרה שנה. ברגע שהפכתי לכובש, אני חושב שיערתי מין מצב שהחברה הישראלית תהיה חולה. משום שלכיבוש הזה יש פנים מאוד דרסטיות מבחינה מוסרית: פיצוץ בתים, צווי-ריתוק, הגליות, התכחשות לעם הערבי הפלש-תיני, כל אלה מובילים אל המסקנה „עם לבדד ישכון“ וכשהתריעו על כך, אחרי 67, קומץ של אנשים נפלאים, ישרי-דרך ואמיצילב, כינו אותם „עוכרי ישראל“, „פת-חיים“, „יפינפוש“. היום נוכח לדעת כמה צדקו אותם האנשים, שהם בסך-הכל התמצית המרשימה והאר-הבת של ארץ-ישראל.

מה דעתך על האידיואולוגיה של „אתה בחרתנו“?

אם אני הייתי שר החינוך, הייתי מוחק את השררה הזאת, ועוד שורות אחדות, מהמקורות. משום שהכלל הזה, בסיכומו של דבר, מעניק למדינה אופי פאשיסטי. תרשה לי להוסיף: באיוו מדינה מתוקנת מכריחים אותך להיות יהודי, ציוני, ודתי קנאי? האם אתה לא חושב שרצוי להיות בן-אדם? זה הרי נושא בחובו את כל הכמיהה הגדולה של האנושות.

לאן, דעתך, מועדות פני המדינה? יש אצל הנביא הושע, בין היתר: „אויל הנביא, משוגע איש-הרוח.“ שוחרר-השלום הרדיקלים בישראל הזהירו לא אחת מפני תוצאות הרוח-אסון מהמשך הכיר בוש וההתכחשות לזכויות הפלסטינים. שיכורי-הגיחחון ממשיכים כנראה ללחץ על ההדק מאז יוני 67. כשאנחנו אמרנו שנמצא עצמנו מבודדים, מנודים, מוקצים מחמת

לי לומר לך במלוא הכנות, לא אסחור בה. היא חלק מאושיותי, תיקויותי, ואהבותי.

ארץ-ישראל שאתה אוהב איננה ארץ-ישראל זו שאנו חיים בה כיום. איזו היא, אם כן, ארץ-ישראל שלך?

ידידי, אני נתתי פעם ביטוי לארץ-ישראל שלי במישפט אחד: „היכן הימים שלגרש היתה גרושה ולדלת לא היה מפתח.“ ארץ-ישראל שלי היתה הומא-גית... היתה בהירתיסבר... היתה צנועה... היתה חברית... לא היית זקוק או למלוה בריבית כדי לתווך בין בני אדם. היא גם ידעה להתייחס לבן-ישמעאל אחרת מכפי שמתייחסים היום. בשנות ה-40 היינו עם דלתות פתור חות והלבבות היו המים. היו בתוכנו בני-ישמעאל, ולא נעלנו את הדלתות. היום אנחנו נועלים את הדלתות על רבי-ברייחים, משום שאנחנו יראים מהתנכלות יהודים. ארץ-ישראל של או לא היתה אכולה בשוביניזם ובגור ענות, כמו שהיא נגועה היום. כל סולם-הערכים, שבכל זאת היה נר לרגלם של רבים וטובים, דומה ונפל.

מה קרה? איך הגענו מארץ-ישראל שלך לארץ-ישראל של היום?

פעם, כשרוח שובבה פרעה את תלתלי, אמרתי: „עשרים ותשע שנות שילטון המערך גרמו להתקפי-לב נמרצים, שנת ליכוד אחת המתה באופן סופי.“ היות ואני

”

בשנות ה-40' חיו בחוכנו
בני-ישמעאל ולא נעלנו דלתות.
היום אנו נועלים על רבי-ברייח,
משום שאנו יראים
מהתנכלות יהודים

”

מיאוס, קמו עלינו להשמיצנו, ועשו את זה באופן שי טתי, חיפשו, ללא לאות, להכפיש את תדמיתנו. היום כל בר-דעת, שראשו על כתפיו ועיניו אינן סומות, רואה לאן נקלעה מדינת-ישראל. לצערי הרב, הממשלה, וכל הגופים הלאומנים המלווים אותה, צריכה לתת את הדין

